

EELK RAPLA MAARJA-MAGDALEENA KOGUDUSE LEHT

Nr 2 (19) aprill ISSANDA AASTAL 2005

Kirjatäht suretab, aga Vaim teeb elavaks.

2.Korintlastele 3,6

Tõeline kunstnik on alandlik

Markuse evangeelium 10, 35-45

Kuna täna mõtleme Enn Võrgule tema 100. sünnipäeva eelõhtul, räägiks inimesest kunstis, iseäranis muusikakunstis. Samuti Enn Võrgu kui kunstniku alandlikkusest.

Kõigepealt tekib küsimus, kas kunst ja kunstnik saab üldse olla alandlik. Elame ikka veel romantismiajastu ettekujutustes, mille kohaselt kunstnik eristub tavalistest inimestest oma erakordsete võimete poolest. Kunsti peetakse kõneks teispoosusega ja kunstnikku selle kõneluse täideviijaks.

Selline suhtumine on aga vaid paarsada aastat vana. Enne seda ei lubanud ühiskond kunstnikul (muusikul, maalijal, näitlejal, tantsijal jne) endast palju arvata – ta oli tavaline käsitöeline. 19. sajandil tõenäoliselt tänu Euroopa poliitilisele ja vaimsele murrangule suhtumine muutus. Kultuurisangari sümboliks sai 19. sajandi helilooja ja kunstifilosoof Richard Wagner, kes legendi järgi armastas silmitseda peeglist enda siidhommikumantli kujuga ja öelda: Richard, sa oled geenius!

Tänasest kirjakoht loeme, et Jumalale on meelepärased just alandlikud. Teisteski Vana ja Uue Testamendi arvukates kirjakohtades ilmneb esmane tunnus ja ka tingimus usuks Jumalasse: see on alandlikkus, allaheitlikkus, teiste teenimine. Nüüd võib küsida, kuidas on siis kunstiga? Kas kunsti olemuses on kõrkus ja uhkus ning seetõttu konflikt Jumalaga?

Muusikaajaloos on ka teine hästi tuntud geenius, keda ei saa kuidagi pidada uhkeks ega upsakaks. Johann Sebastian Bach, kes kogu elu nägi vaeva, et oma kunstiga elatada end ja oma arvukat peret, talus oma aristokraatidest ja linnaametnikest leivaisade kapriise ning vahetas olude sunnil töökohti. Tema muusika erakordne väärtus avastati alles kolmveerand sajandit pärast surma ja oma eluajal ei saanud tal ühiskonna suhtumise järgi küll tekkida illusioone, et tema kunst on midagi erilist.

Bachi tuntakse uskliku inimese ja loojana, kes pühendas oma ande eelkõige Jumalale. Leiame ka teisi näiteid, mis panevad meid pigem arvama, et tõeline kunst ja kunstnik pole kõrk ega uhke, vaid hoopis alandlik nii Jumala kui ka inimeste ees. Jah, pigem peame arvama, et tõeline kunst ja kunstnik on alandlik. Eks tunne iga geenius varem või hiljem, et tema anded ei ole tema teene, et tähtis pole mitte tema kunstis, vaid kunst temas. Ja see tõdemus muudab kunstniku aukartlikuks selle suhtes, kes selle kunsti temasse on andnud - Looja suhtes.

Iseenesest juba loomult alandlikud on kirikumuusika ja -muusikud. Eriti ilmne on see nendes kirikutes, mis on lahutatud riigist või pole jõukad; nendes kirikutes, kes pole oma muusikuile lihtsalt head ja tasuvad tööandjad, vaid on ühiskonna silmis vaesed ja väetid. Sellistes kirikutes on kirikumuusika ja kirikumuusikuks

olemine eelkõige armastustöö, mida tehakse ilma erilist tasu ootamata, kutsumusel, alandlikult. Eesti luterlik kirik on selline kirik olnud, eriti viimased 60 aastat. Selles kirikus teenimine on nõudnud selget sihti, eneskindlust, kuid ka paljust loobumist ja eelkõige alandlikkust.

Enn Võrk on olnud alandliku kiriku alandlik muusik. Lugesin teatri- ja muusikamuuseumis Võrgust järelejäanud dokumente ja kirju ning mul tekkis kujutus just sellisest tasakaalukast, vähenõudlikust, kuid väärikast inimesest. Ta teadis täpselt oma kohta muusikuna ja kunstnikuna ning oli võimeline üle saama solvumisest, kui tema loomingulist eneseuhkust riivati või tema isikut ebaõiglaselt maha tallati.

Võrk sai varakult tuntuks koorikomponistina. Tema esimene trükkis ilmunud ja kõige populaarsemaks saanud laul „Eesti lipp“ on kirjutatud 1922, mil autor oli alles 17-aastane. Võrgu laulude esimene kogumik ilmus 1928, kuid tema laule lauldi juba sama aasta üldlaulupeol. Mis võib olla ühele 23-aastasele heliloojale suurem tunnustus! Minu teada ei saa millestki taolisest rääkida temaga ühealsetest ning hiljem Võrgust märksa tuntuks saanud Eduard Ojast ja Eduard Tubinast. Kuid pärast oma tööleasumist Tartu Ülikooli muusikaõpetajana 1933. aastal taotleb ta aprillis 1936 Eesti Kultuurikapitalilt stipendiumi õppereisiks Prahasse ja Budapesti põhjendusega, et ta tahaks enne koorilaulude suuremate vormide kallale asumist tutvuda sellega, mida tehakse Euroopa kultuurimaades. Ta ei pidanud end piisavalt kogenuks, et teha seda ilma enesetäiendamiseta.

1950 pidi Enn Võrk seoses repressioonidega, olles kaotanud töökoha, „kaduma“ - lihtsalt minema maapakku, ilma et riik hoolinuks oma endise teenistuja, Tallinna Riikliku Konservatooriumi dotsendi käekäigust. Abikaasa sõnul võttis Võrk pagendust üsna rahulikult, sellest suuremat tragöödiat tegemata.

Paulus ütleb: „Me kiitleme oma lootusest Jumalalt saadavale kirkusele. Aga mitte ainult sellest, vaid me kiitleme ka viletsusest, teades, et viletsus toob kannatlikkuse, kannatlikkus läbikatsutuse, läbikatsutus lootuse. Aga lootus ei jäta häbisse, sest Jumala armastus on välja valatud meie südamesse Püha Vaimu läbi, kes meile on antud.“ (Rooma 5, 2b-5).

Näib, et nagu paljudel teistel represseritud või teenimatult varjus töötavatel kirikumuusikutel, on ka Enn Võrgul olnud küllaga seda lootust. Ta pole jäänud häbisse. Me peame temast täna lugu kirikus, kuid teda tunnevad ja austavad ka need, kes kirikust midagi ei tea ega pea. Tahtmatult tekib tunne, et siin tahetakse meile öelda: Jumal ei unusta oma alandlikke sulaseid iialgi ja paneb nad istuma aukohtadele.

Aamen

*EELK Nõo Püha Laurentsiuse koguduse õpetaja Mart Jaanson
juttus lühendatult Rapla kirikus 13.märtsil 2005*

Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku uus peapiiskop on Andres Pöder

EELK XXVI Kirikukogu kiriku kõrgeima seadusandliku organina valis 24.novembril 2004 uueks peapiiskopiks senise Pärnu praosti Andres Pöderi. Kümme aastat kirikutüüri juhtinud peapiiskop Jaan Kiivit jun sai 19.veebruari 65-aastaseks ja siirdus emerituuri. Andres Pöder pühitseti piiskopiametisse oma eelkäija poolt küünlapäeval, 2.vebruaril 2005. Pidulikul sündmusel osalesid Läti, Soome ja Rootsi peapiiskopid, piiskopid Ameerika Ühendriikidest, Inglismaalt, Islandist, Leedust, Norrast, Saksamaalt ja Venemaalt ning rohkesti oikumeenilisi külalisi. Jumalateenistuse kandis üle Eesti Televisioon.

Andres Pöder sündis 22.novembril 1949 Haapsalus, lõpetas Pärnu 4. keskkooli (praegune Ülejõe gümnaasium) ja asus õppima EELK Usuteaduse Instituuti. Pärast ordinatsiooni 19.septembril 1976 määrati ta teenima Viru-Nigula ja Kunda kogudusi. Kolm aastat hiljem sai Suure-Jaani ja Kõpu koguduste õpetajaks. Kui ta 1980-ndate alguses hakkas kultuurilooliselt tähtsas Suure-Jaanis korraldama väga suurejoonelisi vaimulikke muusikapäevi, ei saanud see tollastele võimudele sugugi meeldida ning 1983.aasta kevadel leidis Andres Pöder end eest juba Räpina ja Mehikoorma kogudustes. Aastal 1990 läks ta tagasi oma kodulinna Pärnu Eliisabeti koguduse õpetajaks. Pärnus sai ta ühtlasi praostkonna praostiks ja valiti peatselt ka Konsistoriumi assessoriks.

Andres Pöderi abikaasa Marje on jurist ning pojad Thomas Andreas ja Johann Christian teoloogid, tütar Anne Maarja sai 2004. aasta suvel õnnetult surma.

Soovime uuele peapiiskopile tema töös rohket Jumala õnnistust ja vaimujõudu olla oma karjale kindlameelne juht.

Mihkel Kukk

Andres Pöder noore õpetajana oma esimeses koguduses Viru-Nigulas 1979. aastal.

Koguduse õpetaja õnnitlemas oma koolivennast peapiiskoppi pühitsemisjärgsel vastuvõtul Mustpeade Majas

Vastpühitsetud peapiiskop Andres Pöder Tallinna Toomkiriku altari ees 2.vebruaril 2005

Rapla koguduses alustasid tööd uus nõukogu ja juhatus

Vastvalitud nõukogu oma esimesel töökoosolekul 20.vebruaril

Rapla koguduse uus nõukogu valiti 23.jaanuaril 2005. Täiskogu liikmete nimekirja kantud 563 inimesest osales valimistel 84. Juhatus seadis nõukogu kandidaatideks 22 inimest, kellest 15 said täisliikmeks ja 7 jäid asemikeks. Enim hääli anti Raivo Ermile, Aare Heinveele ja Siiri Rospule senisest juhatusest.

Vasakult: Rein Unga, Gert Villard, Andres Tina, Aare Heinvee ja Harri Õunapuu

20.vebruaril pühitseti uus koosseis ametisse ning pärast jumalateenistust kogunes nõukogu esimesele töökoosolekule pastoraadis. Koos hääleõiguslikega osalesid ka asendusliikmed.

Esmane arutlusteema oli valitava juhatuse arvuline koosseis: kas kaks või neli liiget. Õpetaja on juhatuse liige ameti poolest. Toetajaid oli mõlemal variandil. Põhikirja järgi võib juhatusse valida kuni kaheksa liiget.

Hääletus jäi viigiseisu. Otsustati kesktee kasuks: juhatus olgu neljaliikmeline. Järgmisena asuti valima esimeest. Konkurentsi väarikale kohale kahjuks polnud – ei paku see ühiskondlik amet ei raha, võimu ega privileege, küll aga nõuab hoolivust, kannatlikkust, aega igapäevase põhi ameti ning pereelu arvelt. Raivo Ermil on tehtu eest tunnustatud ja nii palutigi tal selles ametis jätkata, et kavandatud sammhaaval teoks teha. Nõukogu liikmete üksmeelse mandaadi juhatuse esimehe kohale saigi **Raivo Erm**.

Nõukogu liikmed:

RAIVO ERM	INGE SEPP
AARE HEINVEE	ANDRES TINA
RITA KIKAJON	JAANA MARIA UNGA
ANNIKA KILGI	REIN UNGA
AILI KULDKEPP	HELI VIINALASS
EDMUND LAUGASSON	GERT VILLARD
RIHO REIER	HARRI ÕUNAPUU
SIIRI ROSPU	

Asendusliikmed:

HELLE ARIK, SVEA JÕESTE, TAIMI KABRAL, VJATŠESLAV LUKJANOV, MARE-HELLE ORUSTE, MILVI TAMMIK, VAIKE VEEORG

Juhatuse liikmeteks valiti **Siiri Rospu** ja **Heli Viinalass**. Tavapärase revisjonikomisjoni asemele valiti revidendiks **Milvi Tammik**, kes sai õiguse kaasata ka teisi inimesi. Sinodi saadikuteks osutusid valituks **Jaana Maria Unga** ja **Raivo Erm**.

Edasi kinnitati 2004.aasta majandusaruanne ja võeti vastu 2005.aasta eelarve kogusummas 1 506 376 krooni. Sellest 850 000 krooni moodustab Rapla kirikumuusika festivali eelarve, mis tänavusest aastast on toodud koguduse eelarve reale.

Õpetaja sõnaline aruanne andis ülevaate koguduse möödunud aasta tegevusest. Rapla koguduses oli 2004.aastal 871 liikmeannetatjat - 29 vähem kui aasta tagasi. Annetajate arv oli viimase 16 aasta madalaim. Harri Õunapuu tegi ettepaneku töötada välja koguduse arengukava järgmiseks neljaks aastaks. Samuti otsustati, et nõukogu koosolekud peaksid toimuma kord kvartalis. Juhatus saab reeglina kokku igal nädalal.

Ilme Veetamm

Vasakult: Siiri Rospu, Edmund Laugasson, Jaana Maria Unga ja Annika Kilgi

Ilda Tool: Minu tee...

On ilus ja rahulik 25. märtsi kevadhommik 2005. Mõtted aga lähevad õuduste aega 56 aastat tagasi. Lumelobjakas kattis maad, ilm oli udus, kui üle kahekümne tuhande Eesti inimese sunniti oma kodudest lahkuma. Ahjud jäid kütmata, loomad talitamata...

Püssimeeste vahel pikale teele minemas oli meid neli: isa Johannes-Eduard 59, ema Elmi-Elfride 49, mina, Ilda, 24 ja vend Ülo 12 aasta vanusena. Kodumaale jäi kolm venda. Üks neist õppis Kohtla-Järvel, kus instituudi direktor jõudis teda hoiatada ja noor mees põgenes tagaotsijate eest akna kaudu. Teised vennad oma perelega elasid kaugemal.

Tahtsin Illuka vallamajas, kuhu meid kokku toodi, kohtuda seal töötava tuttava naisega, aga neil oli keelatud sel päeval oma töökohta tulla ja meiega kontakti võtta. Salaja läks isa heki äärde ja kraapis sealt taskurätikusse peotäie külmunud mulda...

Lõpmata pikad rongid trellitatud loomavagunitega võtsid suuna Venemaa poole. Meie väiksesse vagunisse numbriga 17 mahutati 24 inimest. Järgnes kaksteist päeva väldanud teekond üle Uraali mägede Siberisse. Ei suuda unustada pilte, kuidas haige inimene kantakse teki sees külma vagunisse või noor ema sünnitamas oma esimest last 40 inimese pilgu all.

Meie peret küüditanute hulgas oli ema sõnul kaastundliku südamega sõdur, kes siis, kui teised küüditajad eemal viibisid, andis praktilisi soovitusi, mida kaasa võtta, näiteks õmblusmasin. See aitas hiljem toita meie peret.

Teel olles, imelik küll, ei tundnud ma kahju mahajäänud vara pärast. Nutsin hoopis seetõttu, et naabritel, kellega olime tihedalt läbi käinud, polnud enam meid seltsiks. Alles hiljem sain teada, et kibekähku oli hakanud seesama naaber meilt majakraami ja muud tarvilikku endale koju tassima. Andestavad kristlased, nagu me tõesti olime, ei tulnud meil pärast kõiki neid kannatusi mõttessegi viha pidada. Eks nad said tänu meie varandusele järje peale ja nangunii oleks kõik lõpuks laiali tassitud.

Jõudnud sihtpunkti – Abakani linna Krasnojarski krais, tõsteti kõik rongist maha ja meist sai kaup orjaturul. Paremate kolhooside esimehed valisid vagunid, kus oli rohkem tööjõulisi inimesi, ning algas laialivedu autodega. Meie vagunis oli palju lapsi ja invaliide ning meid määrati Karatuši rajooni Stahhanovi-nimelisse kolhoosi. Kokku toodi sinna 48 Eestist küüditatut. Kaheksa aasta jooksul matsime Siberi kalmistule 11 inimest, nende hulgas 18.aprillil 1955 ka minu isa. Õnneks olime kodunt kaasa haaranud kiriku lauluraamatu, mille sõna ja salmidega oli ta ise mitu saatusekaaslast igavikuteele saatnud.

Ilda oma ema Elmi 105. sünnipäeval 11.jaanuaril 2005

Jõudsimme uude „koju“ 12.aprillil 1949. Tassisime härjarakendilt oma pambud tuppa, kuhu mahtus kaks perekonda üheksa inimesega. Kolmandal päeval jaotati meile tööd kätte. Isa saadeti mägedesse hobuseid hooldama ja hiljem ladudesse valvuriks. Ema töökohaks sai tubakaaed, vend pandi karjakuks. Mind suunati heinabrigaadi ja sügisel suure linttraktori peale. Järgmine aasta olin ratastraktori juht ning kolmandast kuni äratulekuni kolhoosis õmbleja. Töötasu oli kleidi või mantli õmblemise eest poolteist normipäeva ning normipäeva hind 100 g nisu ja 30 kopikat.

Siberi-elu kestis kaheksa pikka aastat. Venemaal olin abiellunud Oonurmest pärit Karl Maasikuga, kes aga hiljem taas kodumaal elades vahetas mind viina vastu. 4.detsembril 1964 abiellusin Paul Tooliga ja tulin Rakverest elama Raplasse. Meid laulatas õpetaja Esra Rahula Rapla kirikus.

Kõigele läbielatule vaatamata olen õnnelik, sest mul on olnud armastav kodu ning vanemad, kes on andnud eluks kaasa töökuse, aususe ja andestamisvõime. Isa ütles ikka: sinu laual olgu puhas, ausa tööinimese leib. Isa oli korduvalt valitud valla volikokku ja kooli hooldekogusse ning oli ümbruskonnas lugupeetud talupidaja. Ema oli pärit perekonnast, kus austati ja kardeti Jumalat. Mälestusi oma pikast eluteest hakkas ta kirja panema, kui oli saanud 88-aastaseks. Neid meenutusi kogunes mitu kaustikutäit. Olime kõik - viis põlvkonda kokku 38 järeltulijaga temaga koos tänavu 11.jaanuaril ema 105.sünnipäeval. 5.veebruari 2005 lahkus ta meie keskelt.

Mul on magamistuba akendega vastu Rapla kirikut. Õhtupalveks panen käed kokku selle tornide poole, et tänada möödunud päeva eest ning paluda südamerahu ja jõudu homsesse. Suvel, 24.juulil hüütakse meie suguselts taas kokku, seekord Peipsi kandis. Seal käime esivanemate kalmistul Illukal ja süütame küünlad, et olla koos nendega, kes on olnud enne meid või meie kõrval. Oleme neilt saanud tuge järjepidevust edasi kanda.

Astume läbi koguduse „Stockmannist“

Aita Paes ja Laine Rohula kasutatud riideid sorteerimas

Legend räägib sellest, et Rapla koguduse riideabi müügist leidnud keegi odava hinna eest mantli, millest teinud oma tütrele jope. See saanud aga nii moodsa ja hea väljanägemisega, et esimene vastutuli ja pidanud seda kalli raha eest Stockmannist ostetuks. Sealt see auväärne nimi koguduse „kaltsukale“ külge jäänudki.

Jalutasin ühel lumisel talvehommikul Rapla pastoraadi poole, et ajada juttu kahe tubli naise, Aita Paesi ja Laine Rohulaga, kes on pikka aega Rapla koguduses poepidamisega tegelnud. Välismaa riideabi hakkas Eestisse, sealhulgas kogudustesse intensiivselt saabuma 1990-ndate alguses. Põhilised saatjad olid saksa ja soome sõbrad, vähemal määral on seda tulnud ka Rootsist, Norrast ja isegi Ameerikast.

Meie iseseisvuspüüdele elati tõsiselt kaasa ning kui polettidelt kadusid elementaarsed toiduained ning piima ja seepigi võis ainult talongide eest saada, hakkasid kogudustesse vutama autod jahu- ja suhkrukottidega. Kuna siis ei olnud Rapla kogudusel ka muid suuremaid ruume, oli kirik üksvahe humanitaarabipakke täis. Sealsamas, külmas kirikus sorteeriti ja jagati esimesed välisabisaadetised.

Kogu selle aja on Aita ja Laine Rapla koguduses humanitaarabi jagamisega tegelnud. Lisaks neile on olnud veel teisigi tublisid abilisi, kuid nemad on siiani vastu pidanud. Kui 1990-ndate keskel pastoraat kogudusele tagastati, on seal erinevates ruumides riideid müüdnud. Praeguses, pastoraadi kõige tagumises omaette sissekäiguga saalis on tegutsenud paar viimast aastat.

Läksin minagi neid ruume ja seal müüdavat uudistama. Üllatusin, nähes suuremat ruumi, kui olin ette kujutanud. Riided on korralikud ja väga soodsa hinnaga. Samuti jäi silma suur must ahi. Talvel on ikka esimene asi ahi kütte panna, ütlevad naised. Välja minnes pööratakse mu tähelepanu ilusale vaatele. Suvel pakkuvat kordatehtud jõgi

silmailu hetkedeks, kui kõik tööd tehtud ja kliente napib - kuigi viimaste puuduse üle ei saa küll kurta, nendivad mõlemad proudad. Ostjateks on valdavalt nooremad ja keskealisemad inimesed.

Viimastel aastatel on jäänud abisaadetisi märksa vähemaks, kui oli veel aastaid tagasi. Poe lahtiolek sõltub sellest, kui palju on parajasti kaupa. Avatud ollakse siis esmaspäevast reedeni kell 9-13. Aita ja Laine jõuavad kohale juba poole üheksaks, et kõik müümiseks valmis seada. Pärast sulgemist tuleb raskem töö: rõivad sorteerida, hinnata ja välja panna, lisaks koristamine ja talvisel ajal küttepuude toomine. Müümine on selle kõrval väike töö.

Küsimusele, miks nad tahavad ja jaksavad seda tööd teha, ütlevad naised, et eluaeg on meeldinud

inimestega suhelda, vastasel juhul hakkaksid nad sellest tõsiselt puudust tundma. Siin saab suhelda ja ka kogudusele kasulik olla. Viimane ei ole nende jaoks sugugi vähetähtis, sest mõlemad löövad aktiivselt kaasa teisteski koguduse ettevõtmistes ning tunnevad selle elu läbi ja lõhki.

Hoolimata sellest, et kasutatud riiete hinnad on võimalikult alla lastud ja vahel tehakse ka tühendumüüke ühekrooniste hindadega, tuleb kogudusele poest siiski märkimisväärset sissetulekut. Saadud rahaga on remonditud mitut pastoraadi ruumi.

Et rahaasjad korras oleksid, peavad Aita ja Laine ka ise pidevalt hoolikat arvestust, millal ja kui palju on müüdnud. Nende töö on seda kiiduväärsem, et nad ise ei saa sellest mingit majanduslikku tulu, vaid teevad kõike vabatahtlikult ja ainult tegemisrõõmust. Nende rõõmu sütitab ka mõnus grupivaim ja hea koostöö kogudusega. Tavaliselt on nad poes kahekesi ja kui kumbki ei saa tulla, on abivalmis kaaslas, kes hea meelega tulevad asendama.

Soovin, et ikka jätkuks neile nii kaupa kui ka kliente.

Mari Tammar

Helilooja, organist ja koorijuht ENN VÖRK 100

Enn Vörk sündis 14.märtsil 1905.aastal Valgevenes Grodno kubermangus. Enne ilmasõda Eestisse naastes sai isa Tõnu Vörk Ambla köstri koha. Enn päris kodust koos musikaalsusega ka isamaa aate ja jumalakartlikkuse, mis saatsid teda läbi elu.

21 aastastelt lõpetas ta Tallinna Konservatooriumi kompositsiooni alal, olles neli aastat varem viisistanud Nõo koguduse õpetaja Martin Lipu luuletuse „Eesti lipp“, mida võib liialdamata pidada meie teiseks rahvushümniks. Aastatel 1926-33 oli Enn Vörk Tallinna Jaani koguduse organist ja oratooriumikoori juhataja, seejärel kuni 1945.aastani Tartu Ülikooli muusikaõpetaja. Lisaks kirikumuusika loengutele usuteaduskonnas ja vaimulikele hääleseade andmisele tegutses ta ka Tartu Ülikooli koguduse organisti ja segakoori Cantate Domino dirigendina. Pärast sõda tuli Vörk Konservatooriumi akustika, harmoonia ja ansambllaulu õppejõuks. Samal ajal oli ta EELK Konsistooriumi muusikanõunik ja tollel ajal veel luterliku kiriku käes oleva Oleviste koguduse organist.

Saabuvad repressioonid ei jätnud ka Enn Vörku puudutamata. Esimesel jõulupühäl 1950 vallandati ta Konservatooriumi dotsendi ametikohalt ning pisut varem oli välja heidetud ka Eesti NSV Heliloojate Liidust „nõukogudevaenuliku tegevuse pärast fašistliku okupatsiooni ajal ning loomingulise ja ühiskondliku passiivsuse pärast sõjajärgsel perioodil“.

Järgmised viis aastat varjas Enn Vörk end Viljandimaal heade inimeste juures Ants Tõnupa varjunime all. Seal hakkas ta ilma klaveri kasutamise võimaluseta kirjutama oma loomingu tippeost, piibli apokalüptilistele tulevikupiltidele loodud

oratooriumi „Valvake!“ Selle esimese osa kandis Vörk ise ette 1956 Rapla kirikus, kuhu ta pärast sunnitud eemalolekut oli tulnud organistiks ja koorijuhiks. Ka 1970-ndatel aastatel on professor Hugo Lepnurme eestvõttel selle üksikuid osi esitatud. Kogu oratooriumi esmaettekannet Tõnu Kaljaste käe all kuuleb Rapla kirikus alles tänavu, helilooja juubeliaastal 22.juulil XIII Rapla kirikumuusika festivali avakontserdil.

Viimastel eluaastatel teenis Enn Vörk igapäevast leiba Estonia kontserdisaali orelil hooldajana, Eesti muusikafondis klaverihäälestajana ja Tallinna klaverivabriku peainsenerina. Kõik oma vabad hetked armastas ta aga veeta Agnes ja Evald Saagi juures Masingute kodutalus Raikkülas Lipal, kus ta sai rahus töötada ja puhata. Rapla rahva mällu jäi Enn Vörk virtuososse organisti, hea koorijuhi ning mõnusa ja huumorimeelse mehena. Viimast jumalateenistust mängis ta Rapla kirikus 15.juulil 1962. Maestro suri 57-aastaselt 20.septembril 1962 ja maeti Tallinna Metsakalmistule heliloojate ossa.

Enn Vörk on kirjutanud üle 70 koori- ja soololaulu, nende hulgas palju vaimulikke teoseid, mis on saanud meie kirikukooride hinnatud raudvaraks. Tema loomingut iseloomustab lihtsus ja siirus. Juba 1930-ndatel aastatel lauldi Vörgu laule Eesti üldlaulupidudel ning samal ajal hakkas ta meie jumalateenistuste jaoks kirjutama uut, rahvusliku ja romantilise helikeelega liturgiamuusikat. Muutlike ja pöördeliste aegade tõttu on meie kirikutes seda vähe kasutatud ning Vörgu liturgiauenduslik looming on jäänud kahjuks suurel määral unustusehõlma.

Enn Vörgu mälestustahvli avamisel Rapla kirikus 13.märtsil 2005. Vasakult: õpetaja Mihkel Kukk, Rapla vallavanem Aare Heinvee, Nõo õpetaja Mart Jaanson, helilooja pojatütar Eha Vörk, Riigikogu esimees Ene Ergma, Rapla maavanem Tõnis Blank ja diakon Erkki Toht

Rapla kirikus 13.märtsil peetud mälestusjumalateenistusel, kus kõlas ainult Võrgu muusika, oli kasutusel Enn Võrgu kirjutatud liturgia kõige varasem variant. Tallinna Kaarli, Hageri ja Rapla koorid ning Kose ja Rapla pasunakoovid esitasid Võrgu kooriloomingu paremiku. Jutlustas Nõo koguduse õpetaja ja praegune Tartu Ülikooli muusikaõpetaja helilooja Mart Jaanson. Kiriku lõunaseinal avati maestrole mälestustahvel.

Pastoraadi saalis kõnelesid Enn Võrgu elust ja loomingust muusikateadlane Priit Kuusk ning õpetaja Mart Jaanson.

Et Rapla maakond on kuulutanud tänavuse Enn Võrgu aastaks, valmis kunstnik Loit Lepajõelt ka kaunis plakat meenutamaks selle suurmehe tähendust kogu Eesti kultuuri ja konkreetselt Rapla jaoks.

Mihkel Kukk

Mälestusi Enn Võrgust

Miralda Raadik:

Olin Rapla kirikukoori laulja juba enne seda, kui Enn Võrk tuli meile koorijuhiks. On meeles, et ta oli väga nõudlik lauljate suhtes. Koori taseme tõstmiseks kutsus ta Emilie Karjuse meile hääleseadjaks. See oli väga ilus aeg, kus sai laulda häid laule, mida Võrk ise oli loonud.

Samas oli Enn Võrk mõnusa huumorisoonega mees ja osav üllatuste meister. Evald ja Agnes Saagiga olid nad suured sõbrad. Kord enne oma sünnipäeva oli Agnes naljapäraselt Ennule öelnud, et tahab kingituseks saada toruga grammofoni. Võrk võttis soovi tõsiselt ja hakkas sellist riistapuud otsima. Mina uurisin välja, kust seda võiks saada. Sõitsime Ennu Volgaga Rapla raudteejaama taha Ridakülasse kahe vanainimese juurde, kellel see pidi olema. Enn hakkas ääriveeri küsima grammofoni kohta ja esitas soovi see ära osta. Algul oldi vastu, aga Võrgu hea jutt veenis nad vist ära ja 25 rubla eest sai ta pilli kätte. Grammofon oli korrast ära, mina lasin selle korda teha. Kingitus oli mõeldud proua Saagile üllatusena. Juhtus aga nii, et keegi oli sellest juba Agnesele ette rääkinud ning Enn ei viinudki seda seekord talle. Hiljem oli see siiski olnud aukohal Saagide kodus.

Kord professor August Topmani sünnipäeva paiku oli Võrk kutsunud ta Raplasse põhjendusega, et orelil on mingi viga. Koorile oli antud päev ja kellaaeg, mil pidime olema käärkambris ootel. Täiesti korras orelit üle vaadates oli professor juba nurisenud, miks teda ilmaasjata on Raplasse toodud. Võrk aga tuli ruttu orel juurest alla, koor rivistus sama kiiresti altari ette ja laulsime Topmanile sünnipäevalaulu. Üllatus oli muidugi suur.

Võrgu algatusel käisime korra isegi Konsistoriumis peapiiskop Jaan Kiviit seniorile tema juubeli puhul laulmas. Enn läks ise kõrvalsaali Kiviitiga juttu rääkima, kui parajal hetkel tehti kahe ruumi vahel uks lahti ja me laulsime peapiiskopile Enn Võrgu laulu „Kui armsad on Sinu hooned“.

Kõige põnevam lugu Võrguga seoses aga meenub ühelt ringreisilt. 50-ndatel aastatel tegime neid päris palju. Kord sattusime Simuna kirikusse jumalateenistuse ajaks, kui õpetaja oli parajasti jutlustamas. Olime üleval orelirõdul ja kui jutlus lõppes, laulsime ühe oma kõige parema laulu. Siis kohe kirikust välja, bussi ja minema. Pärast kuulsime, et meid oli

Rapla koguduse segakoor aastal 1958 Petseri Peetri kiriku ees. Esireas vasakult õpetaja Evald Saag, proua Agnes Saag, Enn Võrk ja Petseri õpetaja Voldemar Ilja

tükk aega taga otsitud, aga olime juba kaugel...

Tooni Leedjärv:

Umbes 10 aastase tüdrukuna istusin sageli Enn Võrgu kooriproovides, kuna kogu meie pere laulis Rapla koguduse segakooris. Inimesena oli ta väga alandliku ja muheda olemisega nagu tõelised suurmehed ikka. Meie naabrimemm oli kehva kuulumisega ja mitte eriti musikaalne. Kord pärast jumalateenistust oli Võrk öelnud, et täna pidanud küll orelimängu segamini ajama, sest üks naine laulnud all nii valjusti ja valesti üle orelil.

Dirigendina oli ta ääretult vaoshoitud ja tagasihoidlike žestidega. Tema miimika aga oli paljuütleval. Kord oli Rapla kirikukoor Märjamaal laulmas koos kohaliku kooriga. Seda juhatas Märjamaa koorijuht, kelle dirigeerimine oli selline, et Rapla lauljad pidid naeru tagasi hoidma, sest ei saanud tema liigutustest üldse aru. Enn Võrk seisis seal kõrval ja andis koorile oma ilme ja pealiigutusega juhiseid ning laulud said lauldud.

Enn Võrgu matus 1962.aasta sügisel sai tollast aega arvestades olla vaid ilmalik. Vaimuliku talituse oli õpetaja Evald Saag vaikselt varem toimetanud. Rapla koorile oli see väga raske päev, sest nad ei saanud seal oma armastatud koorijuhile laulda tema enda laulu „Kodumaa, kodumaa“, mida kõigi teiste matustel oli lauldud. Haua ääres ütlesid lauljad, et nad on nüüd nagu kari ilma karjaseta...

Jaan Saluste sai 100-aastaseks

Rapla koguduse liige Jaan Saluste (sünnijärgselt Tumm) sündis 11.märtsil 1905 Järvemaal Kädva külas Lubjaahju talus. Ema Anna ja isa Jaan olid talupidajad. Jaan tuli üheksalapselisse perre kuuendana. Jaanist vanem õde Juuli Rehhepõld oli samuti Rapla koguduse liige ning ta suri möödunud aastal 101-aastasena. Sellest lasterikkast perest on olnud meie kogudusega seotud veel õde Alma Saluste. Vanemad koguduse liikmed meenutavad teda kui armast ja väga mõistvat inimest. Ka Jaani usuteel on Alma olnud olulisi eeskujusid.

Lapsena kuulas Jaan koos teiste õdede-vendadega pühapäeviti isa ettelõetuna Piiblit või mõnda jutlust. Piiblitlugude jutustamine ja vaimulikud laulud jäid ikka rohkem ema õpetada. Pühapäeviti lapsi kirikusse kaasa ei võetud, küll aga pühade ajal. Sagedamini käisid lapsed kaasas Kangro talus peetavates vennastekoguduse tundides. Veel mäletab Jaan lapsepõlvest, kuidas ema vaikselt ja varjatult palvetas. Jaan oli andekas poiss ja läbis kolm klassi kahe aastaga. Koolijuhataja palus poiss veel edasi õppima saata, paraku pidas isa talutööd tähtsamaks. 28 aastasel abiellus Jaan Maria Schleicheriga ja elama asuti samasse külla Liivaku tallu. Järeltulijaid peres polnud.

Keerukaks kujunesid sõja-aastad, kui mehi mobiliseeriti nii saksa kui ka vene armeesse. Külas oli mehi, kes pidasid targemaks võõrvägedesse minekust kõrvale hoida. Ka Jaan kuulus nende hulka, kuigi teadis, et see on väga ohtlik. Abi ja julgust selleks palus ta Jumalalt. Ta on hiljem kinnitanud, et tundis Jumala erilist hoidmist. Ta pääses eluga korduvatest läbiotsimistest. Suvel varjas ta end võõrvõimude eest metsas ja talvel kodus lakka ehitatud peidikus. Jaan on ka seda tunda saanud, kuidas tääkidega paremalt ja pahemalt poolt on torgitud.

Üle poole oma elust on Jaan olnud vennastekoguduse „lugija“. Jutlustamisega alustas ta samast Kangro talu tunnist, kus pereisa Ants ja pereema Ann olid neid lapsena rõõmsalt vastu võtnud. Jaani kristlikeks eeskujudeks on olnud samuti jutlustajana tegutsenud Kangro talu perepoeg Johannes ja Pärnu linnamisjonäriks olnud onu Mattias Meresmaa.

Ligi 30 aastat, mis jääb juba nõukogude perioodi, oli Jaan Saluste Kärü koguduses juhatuse esimees, kus teda paluti sageli Jumala Sõnaga lahkunuid kodunt ära saatma.

Ametilt on juubilar olnud mesinik. Teadmised selleks ametiks omandas ta iseõppimise teel. Kui avanes võimalus, käis kuulamas ka kogenumate loenguid. Mesindusega on Jaan tegelnud ligi 50 aastat. Lungu sovhoosis alustades oli tal hooldada 30 mesipud, ametit lõpetades aga andis järgmisele

100-aastane Jaan Saluste näeb välja üllatavalt nooruslik mesinikule üle juba 85 taru. Jaanile meeldis see amet ka selle

pooldest, et jättis talle oma aja suhtes iseotsustamise võimaluse, mida oli väga vaja kristliku töö tegemiseks.

Ligi 20 aastat tuli Jaanil aidata haiget abikaasat ja teha ka paljusid perenaisetöid. Ta ise on kolmel korral pidanud operatsioonilaua olemas, kord isegi Suurel Reedel, mil kirurg küsinud, kas ta on valmis ka halvimaks. Jaan vastanud talle omasel rahulikult ja tasakaalukal moel, et palub arstile õnnistust ja käteosavust lõikusel, kuid oma elu usaldab Tema kätte, kes on sel päeval kõigi eest surnud.

Veel kümme aastat tagasi käis Jaan sirge rühiga reipal sammul pühapäeviti Rapla kirikus - ikka sõbralik ja lahke olekuga. Viimased 9 aastat on ta eest hoolt kandnud õe Juuli tütar Milve koos abikaasa Arvediga, kelle kaunis kodu Raplas Jaan ka praegu oma vanaduspäevi veedab.

Soovime kogu kogudusega Jaanile Jumala õnnistust tema tõeliseks juubeliks!

Heli Viinalass

Jaan Saluste 20-aastasena

Arvo Musthallik 60

Ühel õhtul 1980.aasta hilissügisel tuli õpetaja Esra Rahula koos abikaasa Saimaga mulle külla ja tegi ettepaneku hakata kiriku täiskogu liikmeks. Muide, olin Rahulal tema esimese rühma leeripoiss, kui ta 1962.aasta sügisel Rapla kogudusse tuli, õnnistamispäev oli 14.juuli 1963. Nõustusin ja tegin mulle usaldatud tööd nii hästi, nagu oskasin. See töö meeldis mulle..

Järgmisel täiskogu koosolekul 18.novembril 1984 valiti mind juhatuse liikme asemikuks. Kui juhatuse sekretär Hermann Heliste meie hulgast igavikku lahkus, valiti mind 9.augustil 1987 tema asemele.

Paar aastat hiljem suri senine juhatuse esimees Hugo Eesmaa ning 28.novembril 1989 usaldati mulle esimeheamet. Tollel koosolekul volitati mind tegelema koguduse hoonete ja maa tagasisaamisega. Pöördusime tolleaegse Rapla rajooni täitevkomitee poole taotlusega tagastada kogudusele trükikoja käes olev kirikla-pastoraat ja lagunenenud leerimaja, samuti endisele kirikumõisale kuulunud maad. Korterelemuks

muudetud köstrimaja ja surnuaiavahi maja eest küsisime kompensatsiooni. Suure tänu ütlen õigusabi Gaius juhatajale proua Maie Klemmerile, kes meid väga palju abistas kiriku hoonete ja maade tagasisaamisel.

Altariruumis olid sõjapäevil kaks lõunapoolset vitraazhakent täielikult hävinud. Need taastati 1991.aasta sügiseks. Palju tööd oli 1980-ndate lõpus ja 1990-ndate alguses koguduse personaalraamatutest andmete otsimisel, et tõestada arvukate maataotlejate omaniku- või pärimisõigust. 15.novembrist 1991 lahkus ametist õpetaja Esra Rahula, kes koos abikaasaga oli põhitöö kõrval olnud lõpus ka nii kirikumees kui kütja. Ajutiseks õpetajaks kutsuti diakon Jaan Kähar Kehtnast. Aprillist 1991 võttis juhatuse kirikumehe ja kütjana tööle noore mehe Ringo Lembergi.

Et saada Rapla kogudusele alaline õpetaja, tuli otsida talle elamispind. Tänu alevivanem Väino Sassi vastutulekule oli võimalik saada ajutine korter Raplas Mahlamäel. Peatselt leiti kogudusele parem korter ehitamisjärgus majas Alus, mille väljaostmiseks tegi rahaeralduse tollane Rapla maakonna volikogu. Õpetaja Mihkel Kukk sai oma perega sinna elama asuda augustis 1993, kuigi oli Rapla koguduses tööd alustanud 1.juunist 1992.

1992.aastal valiti koguduste esindusorganid juba EELK uue põhikirja alusel, mis järgis kiriku ennesõjaaegset struktuuri. 28.juunil valiti mind tagasi juhatuse esimeheks, aseesimeheks sai Kalju Pikner, laekuriks Siiri Rospu, sekretäriks Kalle Rohula, liikmeteks Valter Laurimaa ja Tõnu Rahula. Suuremateks töödeks olid ajutise kantseleiruumi kapitaalremont 1994.aasta suvel ning kiriku katuse tegemine. Juhatuse esimeheks jäin kuni 23.veebruari 1997, kui minu ameti võttis üle suurte remonditööde tõttu koguduse majandusjuhatajaks tulnud Villu Siniroht. Olin juhatuse liige veel kuni 14.veebruari 1999, mil lahkusin omal soovil.

Valter Laurimaa: „Arvan, et kiriku autoriteet tõuseb!“

17.märtsil pidas 80.sünnipäeva Kumma küla Uuetalu peremees Valter Laurimaa, kes on alati käinud oma eluteed koos Jumalaga

„Neljateistaastasena lõpetasin Valtus kuus klassi. Samal aastal suri isa ja mina jäin koos emaga talu pidama. See asjaolu päästis mind ka mobilisatsioonist Saksa sõjaväkke. Hiljem, vene ajal töötasin üle kümne aasta raudteel, seejärel kodumajandis autojuhina, ehitusbrigaadis ja möldrina“, heidab Valter pilgu tagasi käidud teele.

„Koolis oli meil usuõpetus ja isamaaline kasvatus, 24.vebruar on alati mälus püsinud. Lapsena sõitsime hobusega kirikusse: isa-ema ees, meie, lapsed, seljaga nende poole vankri päras. Kodus peeti au sees kirikupühi. Meie peres neil päevil tööd ei tehtud, välja arvatud loomade toimetamine ja naistel köögitöö. Käidi lauakirikus, lapsed ristiti ja leeritati. Ka minu lapsed ja lapselapsed on leeritatud. Kord aastas käime seltsis armulaul praegugi ja siis on meid kirikupingis 10 – 12 inimest.“

Vähesed teavad, et armulaul kasutatakse Rapla kirikus oma Valtu veini ja selle organiseerijaks on aastaid olnud Valter Laurimaa. Aktiivsem suhtlus kogudusega algas aastast 1984, kui õpetaja Esra Rahula kutsus Valtri täiskogu liikmeks. 1989 valiti ta ka juhatusse, kus tegutses 8 aastat. Kirikuskäijaks on

Valter jäänud endiselt. Ütleb, et istub oreilirõdu all, sest seal kuuleb paremini.

Hea suhtlejana oli Valter Laurimaa Kummas kaksikümne aastat lugupeetud külavanem. Järglaseks selles ametis valiti tema noorem poeg Kaido.

Eluaeg on Valter kooris ja ansambelis laulnud ning kirikuski huvitab teda väga laul. „Kahju, et me ei oska olla nii tänulikud Jumalale, kui peaks: oma tervise, elu ja oma riigi eest. Liiga suur on tänapäeval mammona saamise tahe.“

Kumma küla rahvas ei ole siiski kirikuteed päriselt unustanud. Kui muidu ei käida, siis enamik lahkunuid saadetakse viimsele teele ikka läbi kiriku, ütleb Valter. „Paljudel tähtsatel sündmustel kuuleb taas Jumala sõna ja meie riigijuhte näeb kirikus. Arvan, et kiriku autoriteet tõuseb!“

Koguduse jõulupuul käidi palverännakul ümber maakera

2.jaanuaril olid kirikulised pärast jumalateenistust kutsutud pastoraati koguduse jõulupuule. Kõigepealt tunnustas õpetaja Mihkel Kukk neid töötajaid, keda koguduse liikmed ise eelmise aasta lõpul väljajagatud ankeetküsitlustes olid esile tõstnud.

Kõige rohkem tunnustust leidnud said traditsiooniliselt kingituseks raamatu. Enim hääli sai seekord pastoraadi perenaine **Liidia Palm**, teiseks tuli humanitaarabi müügi korraldaja **Aita Paes**. Kolmandat kohta jäid jagama juhatause esimees **Raivo Erm** ja kirikumees **Ringo Lemberg**. Üldse tõsteti esile rohkem kui 20 inimest.

Päeva tõmbenumbriks oli aga põnev külaline, kelleks osutus Hageri kihelkonnast Ruila külje alt Halinga külast pärit võidusõitjast maailmarändur Raido Rüütel. Mitmed aastad on ta olnud Tallinna Piiskopliku Toomkoguduse juhatause esimees.

“Aastat ja seitset kuud ei suuda paari tunniga edasi anda”, ütles automaatka *Rolling Estonians*’i ehk *Veerevate Eestlaste* reisijuht. Jutu näitlikustamiseks pakkus Raido Rüütel ringi käima neli isiklikku passi, täis ääretult huvitavaid templeid ja viisasid, Hiinas väljaantud autojuhiloa, mille hieroglüüfide keskel oli omanikule endalegi äratuntav vaid tema pilt. Marsruudiga märgistatud maailmakaardi ja Rollingute seinakalendri kinkis külaline ka kogudusele. Üldse läbiti Euroopas, Põhja-Aafrikas, Põhja- ja Lõuna-Ameerikas, Austraalias ja Aasias kokku 68 riiki.

Algus oli nii, et Tiit Pruuli ei olnud veel alustanud oma “Lennukiga” ümbermaailmareisi, kui ta helistanud Raido Rüütlile ja pakkunud ühist autoreisi. “Pidasin alguses seda mõtet arutuks, sest olin kunagises Nõukogude Liidu koondises kolistanud päris palju ringi ja teadsin, mis tähendab piiride ületamine, viisade hankimine ja muud jandid sinna juurde. Leidsin, et see ei ole sugugi mõistlik ettevõtmine. Aga ta rääkis mulle augu pähe. Ma ei oleks läinud, kui mu pere poleks nõus olnud. Enesele lohutuseks

Raido Rüütel näitab reisil läbitud teekonda

olen mõelnud, et kui sa iga päev saad kokku hommikul köögis ja õhtul teleri ees – kas sa siis nii väga kodus oledki,” rääkis reisijuht oma arupidamistest enne teeasumist.

“Küsisin ka endalt, miks mul seda reisi vaja on, ja motiveerisin selle palverännakuna,” ütles Raido Rüütel. “Minu oikumeenilisus tegi mulle selle lihtsaks: ma võisin mis tahes templis või mošees põlvili laskuda ja seal oma kristlase palvet lugeda.”

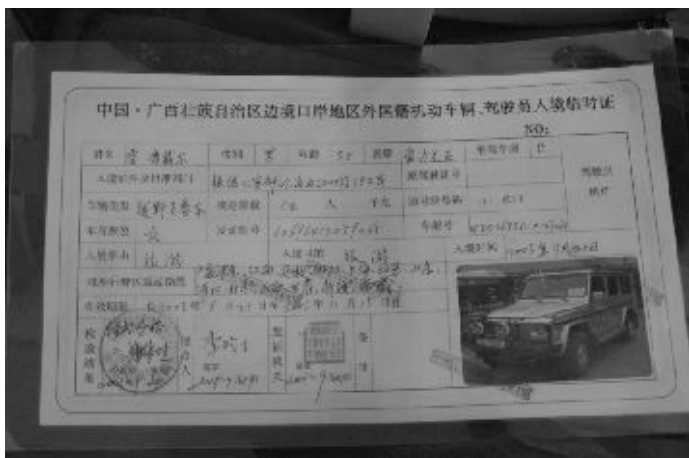
Samal ajal kui Tiit Pruuli läks merele, hakkas Raido Rüütel autode peale mõtlema ja neid testima. Sõelale jäi kolm väga tugevat marki, millest valiti G-grupi Mercedes-Benz. Tagantjärele võis valikut pidada õigeks.

Sõidukeid – teele mindi kolmega - tuli reisi jaoks ümberehitusega kohandada, sest autost sai meestele elu- ja tööruum, töövahend, ööbimiskoht. Magada sai kord auto kõrval, kord katusel, seega oli auto kõige lähem kaaslane ja sõber poolteiseks aastaks. Raidol oli kaasas Piibel ja nüüd mänguasjamuuseumi antud nukk.

Sõit algas 22.juunil 2002. Takistuste tõttu piiriületamisel jõuti plaanitud 23. jaanuari asemel Eestisse tagasi 4.veebruari 2004. Segadused ja rivist väljaminekud tingisid, et tagasi jõuti ainult ühe autoga. Raido Rüütel ja Tiit Pruuli sõitsid läbi kogu trassi, ülejäänud rohkem kui sada inimest vaheldusid.

Matkates tuli ette kõike. Oli vett ja vilet, rutiini, tuli teha vastutustundlikke otsuseid, oli raske ja kerge ühekorraga. Põnevust oli esimestest hetkedest peale. “Olime varustatud kõige rahvusvaheliseimate autojuhilubadega, Hiinas aga need ei kõlvanud. Uute lubade saamiseks pidime Tiiduga seal tegema isegi eksami. Vahendajaks oli ohvitser, tänu kelle kõrgetele pagunitele oli meil seal kergem asju ajada. Saime ka uue autonumbri, millega Hiinas liikusime.

Oli ohtlikke olukordi, kuid me olime hoitud. Olime samas kandis Indoneesias, kus äsjase tsunami tõttu hukkus väga palju inimesi. Sumatra lääneranniku sõitsime läbi, mujale

Sellise juhiloaga said veerevad eestlased sõita Hiinas

seal meid sisside tõttu ei lastud. Tol ajal ohtu polnud. Keegi märkimisväärselt ka ei põdenud, ma ise sattusin Kreekas haiglasse, aga tervis sai siiski korda.

Võib-olla kõige ohtlikum oli Mauretaanias, kui võimud ei lasknud reisiseltskonda läbi ning tuli ringi sõita läbi miinivälja. Seal on tähtis, et sa pead liikuma täpselt eelneva jälje sees, mitte poolt meetritki ei tohi kõrvale minna. Vaatasin: kaugemalt oli näha autojälgi. Need pidid olema värsked, sest liiva sees jälg kaua ei kesta, ja sõitsime läbi. Kui sa lähed teise auto jäljes, ei saa sinuga midagi hullu juhtuda. Mõned kohad olid ära märgitud – kivid olid peale laotud. Demineerimiseks kohapeal jõudu ei ole.”

Iraanis Bami linnas oli kokku lepitud järjekordne meeskonnavahetus. Ajakava muutus, lepiti kokku teine koht. Äkki avanes võimalus minna Afganistani. Mindigi. Samal ajal toimus Bamis maavärin, mis hävitas 70% linnast. Veerevad eestlased olid ellu jäänud...

“Õppisin reisi ajal Looja märke tundma,” ütles Rüütel mitmel korral oma jutus. “Nägin hingematvat ilu. Igaühele meist on antud mingi taju. Ma ei leia isegi enda jaoks emotsioonidele sõnu, seda raskem on teistele kõike edasi anda. Olime Kašmiiris, peaaegu sõidu lõpul, mis oli minu jaoks rännaku finaali, ja seal tundsin midagi kõikevõitvat. Kogesin, mida ma kuskil mujal pole kogunud. Kui midagi väga tahad, siis lähevad nagu ukсед lahti.”

“Me ei kohanud ühegi moslemi vaenulikkust,” ütles Rüütel paljudele üllatavalt. “Kõik olid äärmiselt abivalmis ja sümpaatsed: juhatasid teed ja pakkusid teed ning süüa. Kui sai selgeks, et sa ei ole jänki, vaid oled kuskilt Põhja-Euroopast Skandinaavia lähedalt, Rootsi ja Soome naabrusest, siis langesid kõik barjäärid.

Anneli ja Mihkel Kukk uudistamas Hiinas väljaantud autonumbrit

Kui olime just ületanud Eesti piiri ja jõudnud Tartusse, oli meil kutse Peeter Oleski juurde teed jooma. Ta küsis, mis oli see paik, kus me kohtasime enda meelest kõige kõrgemat tsivilisatsiooni. Vastasime Tiit Pruuliga peaaegu samal ajal, et selleks oli Iraan. Mitte kuskil nende 177 500 kilomeetri jooksul ei näinud me nii palju tarku silmapaare kui seal. Ükskõik kellele vaatad silma, leiad sügavat teadmist. Põhjus on lihtne: see on vana Pärsia, sügava ja küpse kultuuriga piirkond. Mina ei julgeks nende peale näpuga näidata, et need on inimesed, kes teevad kristlastele liiga.

Raido Rüütel väidab, et ta ei kohanud kedagi, kes oleks tahtnud neile reisi ajal kallale tulla. “Meid on Eestimaal miljon ja ei saa sugugi öelda, et see miljon oleks siin kõige mõistlikumad inimesed maailmas,” tegi palverändurist maailmarändur pisut nukra järelduse.

Tiiu Luht

*Miks raskeid koormaid me turjale
Suur Looja aeg-ajalt seab?
Küllap tahab ta meile ütelda
et nõnda just olema peab.*

*Mida sa elust taipaksid,
kui kõik läheks lihtsasti?
Pigem lahendad elu mõistatust,
kui läheb ka kehvasti.*

*Kõik see, mis tulnud on vaevata,
väga kergelt kaduma läeb.
Raskelt võidetud varandus
ainsana alles jääb.*

* * *

*Miks varjudest tulnud inimlaps
igatseb nii väga valgust?
Küllap ta loodab valguses
alustada uut algust.*

*Nii ta loodab lootuses,
usus ja armastuses.
Uue alguse ootuses teab
see algab kannatusest.*

*Ju ta usub: uus alustus
midagi paremat toob . . .
Valust ehk saab nüüd valutus,
kord janu ehk täis ta joob?*

Ene Kukk

Õnnitleme!

APRILL

3. Maimu-Ludmilla Kuppar 80
4. Alide-Rosalie Nerut 95
5. Helmi Uetallo 85
8. Elviira Veeorg 70
13. Siiri Rospu 70
15. Salme Tiigirand 85
16. Ksenja Urva 85
16. Ester Erm 80
17. Helmi-Vilhelmine Kaljula 80
18. Karl Estrik 80
23. Liidia-Johanna Brecher 90
23. Jüri Tiigirand 50
28. Maire Kivioja 70

MAI

3. Õie Meius 75
7. Salme Aulik 70
8. Ruth Klaus 75
10. Asta Liiders 80
17. Alma Born 85
19. Lembit Riisalu 75
21. Alfred Abramson 75
25. Mai Lume 70
29. Marju Allimann 50
30. Salme Laurimaa 93

JUUNI

2. Lilli-Helene Eggert 85
5. Helga Born 80
5. Laine Born 80
9. Marika Kuusemäe 60
15. Miralda Raadik 75
20. Irene Jänes 80
20. Asta Tiigirand 80
23. Udo-Valdek Lõhmus 85
24. Ellen Luur 75
25. Jutta-Carmen Reinsalu 80

XIII Rapla kirikumuusika festivali kontserdid Rapla kirikus

Reedel, 22. juulil kell 19

AVAKONTSERT – Enn Võrgu oratoorium “VALVAKE!” (esiettekanne)
Esitavad: NARGEN OPERA KOOR, TALLINNA KAMMERORKESTER
Solistid: Kädy Plaas, Helen Lokuta, Mati Turi, Rainer Vilu. Dirigent TÕNU KALJUSTE

Laupäeval, 23. juulil kell 18

ETV TÛTARLASTEKOOR. Dirigent AARNE SALUVEER

Pühapäeval, 24. juulil kell 18

KVARTETT NOOBEL NELIK, kunstiline juht ARVO LEIBUR. Enn Võrk – 100

Neljapäeval, 28. juulil kell 19

KIRSTI ja KLARIKA KUUSK (viul ja orel), “Entel-tentelist” laia maailma

Pühapäeval, 31. juulil kell 12

CANTORES PSALMORUM, Toomas Rannu ja Enn Kivinurme MISSA e-moll.
Orelil TIIT KIIK

Neljapäeval, 4. augustil kell 19

VETELI POISTEKOOR (Soome). Dirigent SIMO KANGAS

Pühapäeval, 7. augustil kell 18

LÕPPKONTSERT – Buxtehude ja Bach. SEGAKOOR “CANTUS” ja FESTIVALI
KAMMERORKESTER. Solistid: Liina Saari, Maria Staak ja Uku Joller.
Dirigent RAIVO TARUM

Teated

Pühapäeviti kell 12 **armulauaga jumalateenistus**
Pühapäeviti kell 10 **palvetund koguduse raamatukogus**
Kuu teisel ja neljandal laupäeval kell 12
vennastekoguduse kuulutustund pastoraadi saalis

Pühapäeval, 15.mail **nelipüha** ja **Rapla**
vennastekoguduse 207. aastapäev
Kolmainupühal, 27.mail **leeripüha**
Pühapäeval, 19. juunil **kuldleeripüha**
Jaanipäeval, 24.juunil **surnuaiapüha**

Koguduse kantselei avatud T-R kell 9-13, P ja
kirikupühadel enne ja pärast jumalateenistust
telefon **48 55 470**, e-post: **rapla@eelk.ee**
kodulehekülj **www.eelk.ee/rapla/**
õpetaja Mihkel Kuk **48 68 144; 55 650 722**
juhatuse esimees Raivo Erm **51 30 212**

Fotod: Mihkel Kuk, Arvo Kuldkepp, Erik Peinar, Heli
Viinalass ja erakogud

Toimetaja Ilme Veetamm, küljendaja Edmund Laugasson